

К 792/Д 87

120000868582

ДАРНОФО

НЯМА ДА ПЛАТИМ. НЯМА ДА ПЛАТИМ!

комедия-фарс

преведе от италиански
ИЛИАНА ДРУМЕВА

постановка и музикално оформление
ДУШКО ДОБРЕВ

гост-художник
БОРИС СТОЙНОВ

премиера на 15 септември от 19 ч. в театъра
сезон 1984-1985 година

K 769-1

K 792/2 87

ДАРНОФО
(шарж от Д. С. О. л. а)

Действащи лица:

АНТОНИЯ

МИЛАНКА ПЕТРОВА

ДЖОВАНИ

БОЖИДАР МАНЕВ

ЛУИДЖИ

АЛЕКСАНДЪР МИТЕВ

МАРГЕРИТА

СВЕТЛА НИКОЛОВА

в ролите на
**ЕФРЕЙТОРА, СЕРЖАНТА, ГРОБАРЯ, СТАРЕЦА
И КОМИСАРЯ —**

СЕВДАЛИН ПОПОВ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868582

представлението се води от
ЕФРОСИНА ГРИГОРОВА

текста следн
РОЗА ЯЧЕВА

447760

ЗА АВТОРА НА ПИЕСАТА

Театърът трябва да бъде преди всичко занимателен, съветваше Брехт, а Дарио Фо доказва, че подобно изискване е основателно, то не пречи на художественото ниво и на политическия ефект от театралното представление. Как стана така, че днес този актьор и драматург може да се мери по популярност с всяка шлагерна звезда? Това е перфектно овладеният занаят на драматурга, който съумява превъзходно да използва драматургическата техника на Маяковски, както и старите актьорски традиции и едновременно с това, без скрупули, да ползува и действените механизми на градския простонароден фарс. Но преди всичко определящо е познанието за живота, което той непрекъснато усъвършенствува чрез постоянния контакт със своята публика. Той познава проблемите на хората, за които играе. Фо им помага да опознаят истинските обществени взаимоотношения, които държавата се старее да прикрие.

Но обясняват ли напълно тези действени фактори феномена Дарио Фо? Трябва да си преживял вълнението на хилядната публика, която той успява да „грабне“ единствено чрез силата на своята личност, играейки сам на празната сцена, без помощта на други средства. Той е в подчертано обикновено, всекидневно облекло и ти се струва, че за да постигне контакт със зрителите, не му е необходимо словото: няколко измърморени думи и един красноречив поглед вече обрисуват образа. Достатъчни са няколко жеста, показани в последователна връзка, за да се разкаже една история. Той не може да бъде определен по друг начин, освен като едно неповторимо и несравнимо явление: писател, клоун и агитатор, събрани в една личност. Как е стигнал до това, което представлява в момента?

МИЛАНКА ПЕТРОВА

Дарио Фо е роден през 1926 г. в североиталианско село в околностите на Лаго Маджоре. Неговият баща е членувал в социалистическата партия. В началото на войната организира партизанското движение и е работил в областния комитет на съпротивителното движение. Дядо му, селянин по произход, е бил известен в цялата област като „разказвачът“. Решението на Фо да се отдаде на театъра не идва преждевременно и спонтанно. Отначало, 19-годишен, той започва да следва архитектура в Милано. По това време се възхищава от неореалистичното италианско кино и от подема на театъра, който особено ясно се забелязва в основания през 1947 г. от Граси и Стрелер Пиколо театро.

Преди да дебютира на сцената като комик в едно миланско ревю, Дарио Фо прави първите си колебливи опити в областта на театъра с гротескови истории, изпълнени отначало пред приятели, а след това и на малки провинциални сцени. Успехът на дебюта го довежда до окончателното решение да се отдаде на театъра. И още от самото начало работата му в театъра представлява единство на писане и представяне.

През 1953 г. в Пиколо театро в Милано се е състояла премиерата на неговото ревю „Пръст в окото“. Тук той използва дегероизацията на велики исторически и митологически образи като Цезар, Каин и Авел за сатирическо противопоставяне на антикомунизма, на подтисническия апарат на буржоазната държава, на гешефта с вярата. През 1954 г. Фо временно се премества в Рим, за да работи в киното. Но след няколко неуспеха му става ясно, че в Чинечитанито като актьор, нито като сценарист може да осъществява художествените си възгледи. Фо се връща отново в Милано.

През 1958 г. достигат до премиери в Пиколо театро и неговите два фарса — „Крадци, манекени и голи жени“ и „Комичен финал“. Огромният успех му открива възможността да играе на една от най-големите милански сцени — театър „Одеон“.

СВЕТЛА НИКОЛОВА

През 1959 г. той основава компанията **Фо — Раме**, заедно със съпругата си актрисата **Франка Раме**. До 1967 г. **Фо** написва седем пиеси, в които главните роли са предназначени за него и **Раме** и които той сам поставя. Непрекъснато се увеличава интересът на публиката към тях. Сред тези пиеси е и „Архангелите не играят флипер“ (1959—60 г.), в която вече са формулирани много от онези драматически и политически теми, характерни за **Фо** през 60-те и 70-те години. За растящата популярност на автора и актьора допринася и участието му в телевизионния шлагерен конкурс „Канцонисима“. В тази програма **Фо** и **Франка Раме** участвуват с кратки сцени, написани от самите тях. Но критичното отношение на **Фо** към някои политически неуредици в страната довежда до скъсване с телевизията.

През 1967 г. едно така наречено „очеряване на САЩ“ в комедията „Жена за изхвърляне“ му коства и първия арест. Под въздействието на революционните движения в западно-европейските страни **Дарио Фо** окончателно скъсва със системата на буржоазния театър. Основана е **Нуова сцена**, която съвсем съзнателно се определя като сила в революционния процес и която работи съвместно с културната организация към работническото движение.

Все повече и повече в новите пиеси на **Фо**, чиито премиери се играят на различни места, се прокрадват ляворадикални възгледи.

През 1970 г. **Нуова сцена** се разпада поради идеологически различия във възгледите на участващите в нея. **Фо** основава нова група **Комуне**, която намира място за представления си в една стара миланска фабрика на **Виа Колета**. През 1974 г. трупата си извоюва постоянно място за представления — **Палатина либерти**. Първата пиеса, показана тук е „**НЯМА ДА ПЛАТИМ, НЯМА ДА ПЛАТИМ**“. А през 1976 г. след дългогодишен бойкот, италианската телевизия **РАИ** показва осем спектакъла на **Комуне**. През 1979 г. на фестивала на Театъра на нациите в **Хамбург** театърът на **Дарио Фо** пожънва огромен успех с постановката на „**Мистерия-буф**“.

Из книгата на **Дитер Кранц** „ПОЗИЦИИ“ (Разговори с режисьори от европейски театри), Берлин, 1981 г.

Преведе от немски **Слава Маркова**

БОЖИДАР МАНЕВ

П И Е С И Т Е   Н А   Д А Р И О   Ф О

- 1953 — Пръст в окоето
1958 — Крадци, манекени и голи жени
1958 — Комичен финал
1959 — Архангелите не играят флипер
1960 — Той имаше два пистолета с бяло и черно око
1961 — Който открадне крак, ще бъде щастлив в любовта
1963 — Изабела, три платноходки и един ловен празник
1964 — Седмо: кради по-малко
1965 — Виновен е винаги дяволът
1967 — Жена за изхвърляне
1967 — Мисля, затова и пея
1968 — Голяма пантомима със знамена и с малки и средни кукли
1969 — Окови ме, аз пак ще строша всичко
1969 — Мистерия буф
1970 — Искам още тази вечер да умра, ако си помисля че нищо не е нужно
1970 — Случайната смърт на един анархист
1970 — Един за всички, всички за един. Но простете, това не е ли предприемачът?
1971 — Погребение за един предприемач. Работникът знае само 300 думи, предприемачът 1000, за това е предприемач
1971 — Смъртта и възкресението на едно бостанско плашило
1971 — Народна война в Чили. Пенг! Пенг! — Кой е там? — Полиция!
1974 — **НЯМА ДА ПЛАТИМ, НЯМА ДА ПЛАТИМ!**
1976 — Марихуаната на мама е най-добрата
1977 — Да поговорим за жените
1979 — Само децата, кухнята, църквата (женски монолог)
1979 — Историята на един тигър
1981 — **Клаксон и тремпети**

АЛЕКСАНДЪР МИТЕВ

ХРОНИКА НА 1974 ГОДИНА:

ЯНУАРИ. Италианският министър-председател господин Румор предупреждава, че международната валутна криза и особено светкавично растящата цена на внасяния петрол, жизнено важен за италианската индустрия, създават „сериозно“ положение, което не бива да се изостря от проблеми, „породени от собственото ни поведение“. Обявява се режим на разпределяне запасите от храна и енергия. От народа се изискват „сериозни лишения“ и стягане на колана.

27 ФЕВРУАРИ. Четиричасова обща стачка в знак на протест срещу мудността на правителството да се справи с инфлацията, безработицата и енергийната криза.

2 МАРТ. Правителството подава оставка.

6 МАРТ. Съставя се ново правителство без републиканци.

10 ЮЛИ. Финансовата криза продължава; носят се слухове за девалвация; цените на едро се покачват с 41,8%; политическо напрежение; кабинетът подава оставка. Вътрешната инфлация рязко нараства. Тарифите на градския транспорт се повишават с около 100 %, за електричеството — с около 80 %, за газ и вода с около 30 %. Нарастват цените на хранителните стоки (23 %), на облеклото (19,5 %) и на отоплителните материали (62 %).

29 АВГУСТ. Войната на спагетите. От супермаркетите изчезват тестените изделия и спекуланти ги продават с 50 % по-скъпо.

14 СЕПТЕМВРИ. На пазара са пуснати влажни спагети поради употреба на лошокачествено брашно с цел да се намалят производствените разходи.

6 НОЕМВРИ. От 200 000 тона зърно, отпуснато на Италия от партньорите ѝ от Общия пазар, само 25 000 тона са разпределени. Останалото количество гние в силианските складове и накрая се разпродава като храна за животни.

30 ДЕКЕМВРИ. Жени от един милански квартал нападат местния супермаркет, възмутени от непрекъснатото увеличаване на цените на хранителните продукти. Полицията извършва арести.

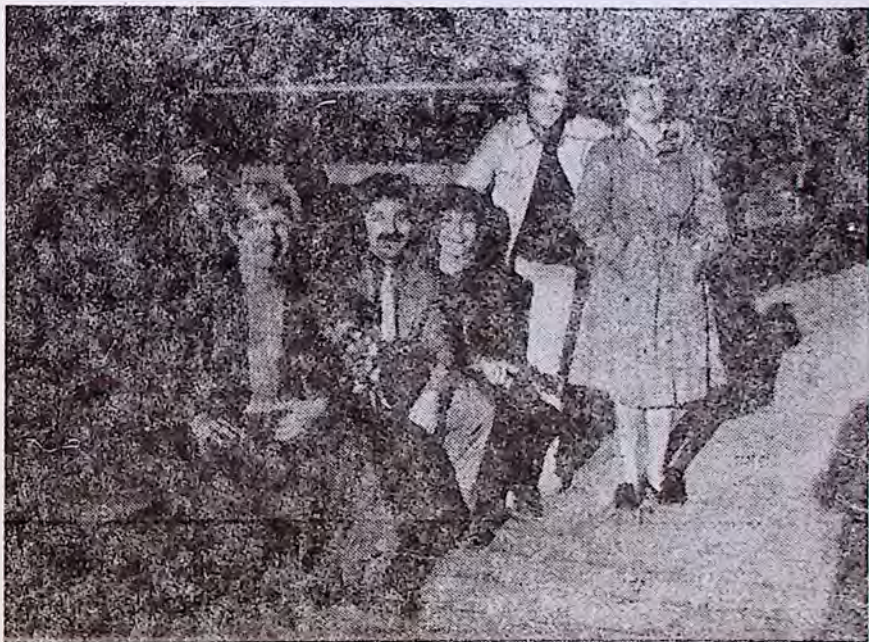
СЕВДАЛИН ПОПОВ

ФРАНКА РАМЕ за ДАРИО ФО

Кой знае защо (може би защото е по-възбуждащо и по-лесно), мнозина смятат, че нашият скок — на Дарио и моят, от традиционния театър, до този, какъвто правим днес, е станал така, от днес до утре, благодарение на някакъв мистичен припадък. Вмислени, повлечени и объркани от полъха на студентските протести през 1968 г., една хубава сутрин сме се събудили с думите: „Стига, нека вече се загънем в червеното знаме и да направим и ние нашата културна революция!“. А нашият истински завој, онзи, който има особено значение, го направихме тъкмо в началото на пътя си, когато заедно с Паренти, Дурано и Лекок дебютирахме с „Пръст в око̀то“. Квесторите и разните там министри, полиция и епископи усетиха веднага: ние бяхме една „трупа от комунисти“ и правехме „червена пропаганда“. Всяка вечер в залата имаше един комисар, който контролираше текста дума по дума, а министерството ни караше да прескачаме по време на спектакъл цели откъси, най-реакционните собственици на салони ни отказваха да ги дадат, епископи даваха нареждания на участъка да късат афишите ни в града. По вратите на църквите, в бюлетина за „непрепоръчителни спектакли“ винаги беше посочено заглавието „Пръст в око̀то“. И тази гонитба на „комуниста — враг на културата и на богородица“ продължи години наред с всички други наши представления. Но работниците, студентите и прогресивното гражданство идваха все повече и повече да ни гледат. . .

За Дарио — човека, другаря, ми е неудобно да говоря. Ще кажа само, че неговата честност, неговата вътрешна красота се виждат все повече с остаряването му, по лицето му, той е все по-нежен симпатичен и спокоен, кротък, великодушен и търпелив. Не познавам човек, който да има толкова търпение, особено по отношение на несполуките; само бог знае колко сме ги имали през тези години. И освен това той е щедър и упорит. Нищо не го разколебава, никога не съм

чула да казва: „Хайде да спрем дотук!“. Дори и в най-тежките изпитания, като моето секвестиране от страна на фашистите, или скъсването през 1972 г. с колектива, с който работехме, той успя да преодолее с разум, със сила и с обичайното си спокойствие, сигурен, че ще успее, сигурен в подкрепата и уважението на другарите, които ни следват винаги, хиляди и хиляди. Какво казвате? Струва ви се, че съм малко „фанатизирана“ към Дарио? Че му се възхищавам? Твърде много ли? Е, добре, аз казвам — да, възхищавам се, но и още: ценя го. Това, че го срещнах, беше цяло щастие; ако не се бях оженила вече за него, щях да го направя сега!

Главен художествен ръководител и директор
АТАНАС БОЯДЖИЕВ — театровед

Главен режисьор
СЛАВИ ШКАРОВ, заслужил артист

Завеждащ литературно бюро
ВАСИЛЕН ВАСЕВ — театровед

Режисьори
ДУШКО ДОБРЕВ
СТОЯН КАМБАРЕВ

Главен художник
ВИОЛЕТА РАДКОВА

Художник-проектант
ИВАН ПОПОВ

Художник по рекламата
ДИМИТЪР ГИЛЕВ

Технически сътрудници:

завеждащ постановъчната част — Петър Гузелски, художник-изпълнители — Цанко Цанев и Иван Памуков, ръководител „Организация и реклама“ — Дора Ковачева, ръководител на художествено осветление — Георги Харалампиев, завеждащ звуково оформление — Цвятко Ячев, театър-майстори — Кънчо Начев и Минчо Рачев, тапицерско ателие — Йордан Петров, завеждащ театрален реквизит — Васил Сапунджиев, шивашко ателие — Мария Бурова и Маньо Манев, железарско ателие — Исмаил Мехмедов, дърводелско ателие — Ангел Ганев, грим и перуки — Гинка Ангелова и Димитричка Тодорова, завеждащи театрален гардероб — Христина Балинова и Мария Луканова.